

A magyar Utas-adat Információs Egység (HU PIU) létrehozásának és a nemzeti PNR rendszer kialakításának előzményei:

A légi fuvarozók által eredetileg kereskedelmi célokból gyűjtött utas-nyilvántartási adatállomány (Passenger Name Record: PNR-adatok) rendészeti célú felhasználását uniós szinten már az uniós bel- és igazságügyi együttműködésre vonatkozó ún. Hágai Program is előírta. A PNR-adatok gyűjtésének célja az utasbiztonság javítása, továbbá a terrorizmus, a súlyos bűncselekmények és a szervezett bűnözés megelőzése, valamint a velük szemben folytatott küzdelem hatékonyságának növelése. A PNR-adatok szükségességét megerősítette a 2014-ben lejárt ún. Stockholmi Program is, majd újfent megerősítésre került 2014. júniusban az állam- és kormányfők által elfogadott ún. poszt-Stockholmi Stratégiai Iránymutatásokban is. Az első kísérlet a PNR-adatokat érintő közös uniós jogi eszköz létrehozására 2007-ben indult egy kerethatározat-javaslat, majd a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése miatt félbeszakított tárgyalások a magyar elnökség idején indultak újra az Európai Bizottság által előterjesztett új irányelv-javaslat (továbbiakban: EU PNR Irányelv tervezet). Ezt az EU PNR Irányelv tervezetet a Tanács 2013. április 23-án jóváhagyta, az EP LIBE szakbizottsága 2013. április 24-i ülésén azonban nem támogatta, az új EP Elnökök Értekezlete ugyanakkor 2014. szeptember 18-i ülése alkalmával a dosszié tárgyalása újrakezdése mellett döntött.

A végül 2016. április 27-én elfogadott és 2017. május 25-én hatályba lépett EU PNR Irányelv magyarul és angolul az alábbi linkeken érhető el:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0681&qid=1516000564545&from=EN>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0681&qid=1516000564545&from=EN>

Az Európai Bizottság 2012. decemberben az ún. „Bűnmegelőzés és bűnözés elleni küzdelem” egyedi program (ISEC program) keretében célzott felhívást írt ki nemzeti PNR rendszerek felállítására, melyre Magyarország Belügyminisztériuma is pályázatot nyújtott be és támogatást nyert a nemzeti PNR rendszer kialakítására, ezáltal társfinanszírozás keretében alakította ki PNR rendszerét és hozta létre a működtetéséért felelős nemzeti Utas-adat Információs Egységét (PIU).

Az eredeti felhívás az alábbi linken érhető el:

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/prevention-of-and-fight-against-crime/calls/call-2012/pnr-targeted-call/docs/pnr_call_for_proposals_2012_final_en.pdf

Magyarországon kívül 13 EU tagállam nyert támogatást nemzeti PNR rendszer kialakítására ISEC program keretében, melyek országonként különböző hatóságoknál kerülnek kialakításra. Az érintett tagállamokról, az elnyert összegekről, a pályázókról és kedvezményezettekről az alábbi linken érhetőek el információk:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/comitologie/info/2013/D028518-01/COM-AC_DI\(2013\)D028518-01\(ANN1\)_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/comitologie/info/2013/D028518-01/COM-AC_DI(2013)D028518-01(ANN1)_EN.pdf)

A HU PIU létrehozásának és munkájának célja:

A Támogatási Megállapodást 2013. december 5-én írta alá az Európai Bizottság Belügyi Főigazgatósága és Magyarország Belügyminisztériuma, amelynek értelmében a Belügyminisztérium a koordinátor, a támogatás kedvezményezettje a TIBEK jogelődje, a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ, azaz a HU PIU itt került kialakításra, az alábbi címen: 1022 Budapest, Törökvész út 32-34. A HU PIU és a PNR rendszer kialakítására elszámolható költség összege mindösszesen 5.582.970 euró, amelyből 90%-os támogatást, azaz 5.024.673 eurót a Bizottság biztosított.

A HU PIU célja, hogy az utas-adatok átvételével, kezelésével és elemzésével elősegítse a terrorista bűncselekmények és a súlyos bűncselekmények megelőzését, felderítését, nyomozását és üldözését. A TIBEK ezirányú feladatainak ellátására a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény, valamint a légitörvényről szóló 1995. évi XCVII. törvényben ad felhatalmazást.

A projekt 2014. május 1-vel indult és 2016. szeptember 30-án zárult, a HU PIU és a nemzeti PNR rendszer éles üzemi működését 2016. október 1-jén kezdte meg.

A HU PIU által átvehető és kezelhető PNR-adatok, továbbá a PNR-adatok átadásában érintettek köre

A légitörvényről szóló 1995. évi XCVII. törvény 27/C. § (1) alapján Magyarországon jelenleg PNR-adatként az alábbi utas-adatokat értelmezzük:

- a családi és utónév,
- a neme,
- a járat száma,
- a járat indulási és érkezési ideje,
- az indulási, a tranzit- és a célállomás,
- a nyilvántartási helymeghatározó kód (rekord lokátor),
- a jegykiállítás időpontja,
- az utassal együtt utazók neve és az utazók száma,
- az utas által közölt kapcsolattartási adatok, különösen az utas és a vele utazók lakó- és tartózkodási helyének címei, telefonszámaik, e-mail címeik,
- a hitelkártyával vagy bankszámlával kapcsolatos, az utazási tranzakcióhoz nem kötődő tranzakciós adatok kivételével valamennyi rendelkezésre álló fizetési vagy számlázási információ,
- a repülőjegyre vonatkozó adatok, így különösen az azt kibocsátó légitársaság neve és a repülőjegy sorszáma,
- a foglalási név,
- az utazási iroda/utazásközvetítő neve,
- az ülőhely száma és egyéb helyinformációk,
- a poggyászra vonatkozó adatok
- az utazás körülményeire vonatkozó adatok, valamint
- a fentiekben felsorolt adatok módosításai.

A HU PIU az utas-adatokat a személyszállítást végző légitársaságtól, illetve a személyszállítást végző légitársaság megbízásából jegyértékesítést végző szolgáltatótól jogosult átvenni és kezelni, a Schengen-külső és a Schengen-belső desztinációkba induló, illetve onnan Magyarországra érkező járatokon utazó utasok tekintetében.

Ha a személyszállítást végző légitársaság előzetes utasinformációs adatot (különösen az utas személyi azonosító okmánya típusát, számát, kiállító országát és lejáratási idejét, az utas állampolgárságát, családi nevét, utónevét, nemét, születési idejét, a járatszámot, az indulás dátumát, az érkezés dátumát, az indulási repülőteret, az érkezési repülőteret, az indulási időt és az érkezési időt) gyűjt, a személyszállítást végző légitársaság ezeket az szintén továbbítani köteles a Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ felé.

A HU PIU az átvett utas-adatokat az átvételt követő 5 évig kezeli azzal, hogy az átvételt követő 6 hónapon belül az adatokat a meghatározott adatelemek elrejtésével személyazonosításra alkalmatlanná kell tenni.

Adatvédelmi kérdések

Valamennyi tagállami PIU Központnak, így a HU PIU-nak is gondoskodnia kell arról, hogy a személyes adatok feldolgozása tekintetében minden utas ugyanolyan hozzáférési, kiigazítási, törlési és tiltási joggal, továbbá kártérítéshez és bírósági jogorvoslatához való joggal rendelkezzen, mint amelyeket a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat 17., 18., 19. és 20. cikkeinek végrehajtására szolgáló nemzeti jogszabály alapján fogadtak el. Így a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat 17., 18., 19. és 20. cikkeiket alkalmazni kell.

Tilos a PNR-adatok minden olyan feldolgozása, amely a személy faji vagy etnikai származására, vallási vagy világnézeti meggyőződésére, politikai véleményére, szakszervezeti tagságára, egészségi állapotára vagy szexuális életére vonatkozik. Amennyiben a HU PIU ilyen információt felfedő PNR-adatokat kap, azokat haladéktalanul törli.

Az érintett utasok felvilágosítását a légi járatra történő helyfoglaláskor és a jegy megvásárlásakor egyértelműen és pontosan meg kell tenni a légitársaságok és/vagy jegyértékesítők által. Ennek keretében tájékoztatást kell kapniuk arról, hogy a PNR-adatokat a HU PIU-hoz továbbítják feldolgozás céljából, továbbá az adatmegőrzés időtartamáról, valamint arról, hogy az adatok lehetséges felhasználásának célja a határokon átnyúló terrorizmus és a szervezett bűnözés megelőzése, felderítése, nyomozása és elhárítása. Ezenfelül, tájékoztatást kell kapni az érintett utasoknak arról, hogy lehetséges az ilyen adatok cseréje és megosztása PIU központok között, továbbá az adatvédelmi jogaikról, különösen arról, hogy panasszal fordulhatnak a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (NAIH).

Az érintett a HU PIU-hoz az adatvedelem@tibek.gov.hu címen, az adatvédelmi tisztviselőnek címezve fordulhat megkereséssel jogainak érvényesítésével összefüggésben.

A HU PIU és az utasadat szolgáltatója közötti kapcsolattartás, valamint az adatátadás módjának szabályait a 28/2016 (VII. 15.) BM rendelet tartalmazza.

Eszerint az utasadat szolgáltatója a rendelkezésére álló utasadatokat a *PNR-adatok utasadat-információs egység részére történő továbbítása során a légi fuvarozók által használandó közös protokollokról és adatformátumokról szóló, 2017. április 28-ai (EU) 2017/759 bizottsági végrehajtási határozatban* foglaltaknak megfelelően, a HU PNR rendszer keretében továbbítja a HU PIU részére.

Az utasadat szolgáltatójának csatlakozása a HU PNR rendszerhez a TIBEK által bárki számára hozzáférhetően közzétett végrehajtási útmutató (Implementation Guide) alapján történik.